

Tudi tokratna številka revije ima kot večkrat v zadnjih letih največ prispevkov o dolgotrajni oskrbi. Razlog je želja, da bi tudi slovenska država čim prej sprejela kakovosten zakon o dolgotrajni oskrbi, se pri tem zgledovala po dobrih izkušnjah drugih evropskih držav ter bi glede oskrbovanja upoštevala podatke o potrebah, zmožnostih in stališčih prebivalcev Slovenije.

V tej številki je z več strani prikazana **razbremenilna pomoč družinskim oskrbovalcem**. Pregledni članek Ksenije Ramovš *Razbremenitev družinskih oskrbovalcev z vidika ZDA in nekaterih evropskih držav* izhaja iz podatkov, da opravijo družinski oskrbovalci v Evropi 70–90 % oskrbe starostno onemoglih, invalidnih in kronično bolnih ljudi. Brez njih si ni mogoče zamisliti finančno vzdržnega sistema dolgotrajne oskrbe. Družinski oskrbovalci v današnjih razmerah čedalje težje opravljajo svojo oskrbovalno vlogo. Njihova najbolj pereča potreba je strokovna in javna pomoč za razbremenitev. Ukrepi za razbremenilno pomoč, ki jih v svojih sistemih dolgotrajne oskrbe uvajajo druge evropske države in ZDA, so tudi za snovalce slovenskega sistema orientacija, kako reševati pereče potrebe družinskih oskrbovalcev. Sistemski ukrepi za razbremenitev družinskih oskrbovalcev so ena od osnovnih usmeritev vsakega sodobnega zakona o dolgotrajni oskrbi.

Razbremenilna pomoč družinskim oskrbovalcem je kot strokovni pojem obdelana tudi v rubriki Gerontološko izrazje. Blizu tej temi je obsežen strokovni intervju z upokojeno fizioterapevtko Ivanko Bižal o njenih 40-letnih spoznanjih in izkušnjah ob uvajanju fizioterapije na domu. Med ljudmi je cenjena po tem, kako uspešno je nepokretne ljudi po kapi ali različnih zlomih »postavila na noge«. Fizioterapija na domu je v sistemu za dolgotrajno oskrbo mehanizem, ki ljudem po kapi ali zlomu kolka ponovno omogoči samostojnost; ta je za človeka bistven element kakovosti življenja, za javno blagajno dolgotrajne oskrbe pa prihranek večletnega oskrbovanja.

Vrsta spoznanj in izkušenj za pripravo dobrega slovenskega zakona o dolgotrajni oskrbi je tudi v drugih člankih. Raziskovalni rezultati psihologinje Tjaše Mlakar v članku *Stari starši v življenju vnukov* so zanimivi za oblikovanje medgeneracijskih vidikov in metod dolgotrajne oskrbe, zlasti pa za sistemske novosti v vzgoji in uvajanju maloštevilne populacije sedanjih vnukov v oskrbovanje, solidarnost in empatijo z nemočnimi. To je velik današnji izziv vzgojnih strok in politike, saj bo današnja mlada generacija v svojih srednjih letih krojila usodo oskrbovanja številne generacije svojih staršev.

Prikazi in krajši »drobci« iz novejšje tuje in domače literature so večinoma tudi povezani z dolgotrajno oskrbo. Pomemben dokument *WeDO – Evropski okvir kakovosti storitev dolgotrajne oskrbe* že s svojim naslovom *Za dobro počutje in dostojanstvo starejših* izraža sodobno prizadevanje, da pri dolgotrajni oskrbi ni dovolj razvijati samo kakovost storitev, ampak prav tako kakovost odnosov med oskrbovalci in oskrbovanci ter dostojanstvo in dobro počutje. Prikaz *Svetovnega atlasa paliativne oskrbe* spodbuja reševanje perečih dilem v slovenskem zdravstvu, ki si pravkar prizadeva uvesti paliativne centre, in sociali, kjer Slovensko društvo Hospic že dve desetletji razvija prostovoljsko spremljanje umirajočih na domu in skupine za samopomoč žalujočih. V sodelovanju z mestom Ljubljana je do nedavnega vodilo edini stacionarni hospic za umirajoče v Sloveniji. Poljaki so v zadnjem desetletju uvedli blizu petsto krajevnih hiš hospica za umirajoče; po teh merilih bi jih glede na število prebivalcev v Sloveniji imeli v tem času vsaj petindvajset. Paliativna oskrba, umiranje in žalovanje so enako bistvene teme nacionalnega sistema dolgotrajne oskrbe kakor oskrbovalni programi in ustanove. Tudi prikaz evropskega poročila o preprečevanju trpinčenja starejših ni nepomemben vir informacij pri oblikovanju slovenskega sistema dolgotrajne oskrbe. V njem so posebno dragocena poglavja o dejavnih tveganja za trpinčenje starejših ljudi, varovalnih dejavnih in razvojnih možnosti na tem področju v prihodnje. Znano je, da se največji delež trpinčenja starejših zgodi v domači družini in da je njegov pomemben vzrok preutrujenost družinskih oskrbovalcev. Spoznanja tega dokumenta torej narekujejo razvoj in uvajanje razbremenilne pomoči družinskim oskrbovalcem. *Urednik*